СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 78. Джерзі Сиҭі, Н. Дж., вівторок, 5-го квітня 1938. No. 78. Jersey City, N. J., Tuesday, April 5, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ГОЛ ПРОТИ ОБМЕЖЕННЯ ВОЄННИХ МОРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Гол, заявив сенатському морському комітетові, що він є проти того, щоб американській воєнній фльоті накреслювати границі, в яких вона моглаб обертатись і поза які вона не малаб права порушуватись. Гол сказав, що завданням американської воєнної фльоти є не лиш обороняти американські береги, але також американських громадян, розсипаних по цілому світі, й американські інтереси, які можуть бути в кожній частині світу.

РУЗВЕЛТ ПІШОВ НА КОМПРОМІС.

ВАШИНҐТОН. — Опір у конґресі проти реорганізаційного законопроєкту, який мав би збільшити силу президента, змусив президента Рузвелта скоро вертатися з вакацій і в тій справі переговорювати з провідниками конґресу. Конґресові провідники заявили, що цей законопроєкт у такій формі, в якій його ухвалив уже сенат, не перейде в палаті представників. Мусять бути пороблені в ньому деякі зміни. А найважнішою зміною буде це, що конґрес матиме право заперечити кожний тяг президента, зроблений на основі цього законопроєкту. В той спосіб конґрес матиме повну силу контролювати президента й не допускати до „диктатури".

НИНІ ПРЕЗИДЕНТ МЕНШЕ ПОПУЛЯРНИЙ, ЯК КОЛИСЬ.

ВАШИНҐТОН. — Директор бюра публичної опінії, Ґалоп, заявив, що нині Рузвелт уже не є такий популярний серед демократів, як був колись. Колиб він хотів кандидувати третій раз на президента, до дістав би лиш 70 відсотків голосів. На перше місце щодо популярности серед демократів висувається секретар стейту Гол.

ДОМАГАЄТЬСЯ ВИЗНАННЯ ҐЕН. ФРАНКА.

НЮ РОШЕЛ (Ню Джерзі). — На католицькім зібранні виголосив проф. соціольоґії, д-р Джозеф Торнінґ, промову, в якій висказував бажання, щоб американський уряд чимскорше визнав уряд ґен. Франка. Торнінґ наводив звіти двох американських амбасадорів, що перебували в Еспанії, на доказ, що уряд ґен. Франка запровадив у своїй частині Еспанії повний лад і порядок, а також вповні виконує свої зобовязання супроти інших держав. Чим далі відкладатиме американський уряд це визнання, тим більше на тім Америка втратить, говорив Торнінґ. Також казав, що Англія вже навязала з ґен. Франком тісні торговельні звязки і робить бизнес, не звертаючи уваги на політичні упередження.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — У долішньо-східній частині Ню Йорку вибухла велика пожежа в одній стайні, в якій стояли 123 коні. Всі коні, крім двох, згинули в огні. Це був страшний вид, як коні на поверхах іржали і поволі душились від полуміни і диму. Не було ради їх урятувати. Поручник пожежників дістався на верх стайні, щоби пробити в даху діру, крізь яку входилоб свіже повітря. Але дах під ним завалився і він упав униз та згинув у румовищах. Три інші пожежники були тяжко ранені.

ПОДВОЇЛОСЯ ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — Департамент суспільної помочі подав до відома, що впродовж останніх шістьох місяців число людей, що одержує поміч від держави, в горішніх околицях нюйорського стейту подвоїлося.

ЧИСЛО АМЕРИКАНСЬКИХ ІНДІЯН ЗРОСТАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Всупереч поголоскам, начебто американські індіяни, первісні мешканці американських просторів, були на вимерті, остання статистика виказує, що їх число за останніх 35 літ значно зросло. На початку цього віку їх було 266,000, а нині їх є 337,366. Коли перший раз европейські поселенці прибули до Америки, індіян було 846,000.

ЗГИНУЛО РІДКЕ ЗВІРЯТКО.

ШІКАҐО. — В місцевому зоольоґічному городі згинуло з невідомих причин рідке звірятко, зване „Джайент Панда". Зловила його при великих зусилях в глибокім Китаю пані Гаркнес і продала шікаґовському зоольоґічному городові за $25,000. Пані Гаркнес має ще одно таке звірятко. Крім того заряд городу дістав депешу від дослідника Смита, що перебуває в глибині Китаю, що він зловив аж чотири такі звірятка.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В „ЕСПАНСЬКІЙ УКРАЇНІ".

Робітники усувають румовища домів у Барсельоні, столиці Катальонії, що їх розбили літаки ґенерала Франка. Під румовищами є певно багато людей, покалічених і побитих.

Катальонія це найбагатша провінція Еспанії. Її народ говорить мовою, трохи подібною до еспанської („кастилійської"), але всетаки настільки відмінною, що катальонці хочуть лише її вживати в своїй літературі. Катальонці теж добиваються права правити самими собою. В теперішній громадянській війні вони піддержують мадридський уряд, бо бояться, що ґенерал Франко не признає їм навіть тих прав, які вони собі від Еспанії вже здобули.

НА ХОЛМЩИНІ.

У Тишівцях (містечко на Томашівщині) парцелював Банк Рольни землю між селян. До купна зголосилися теж 20 українців, від яких щойно після полагоди всіх формальностей зажадали **переходу на римо-католицизм.** Подія викликала в цій околиці велике, пригноблююче враження.

НА ВОЛИНІ.

У місцевості Сенкевичівка (яка волинська назва!) живе свідомий український селянин з родиною. Ціла родина — українська, тільки одна донька любиться в молодому сусіді-осаднику. Батьки свої згоди на мішане подружжя не дали. Одної неділі на дім українського господаря нападає відділ озброєних людей на чолі з сусідом-осадником. Господар і сини бороняться. Баталія триває кілька годин, падуть стріли, летять вікна. Нікого там, на щастя, не вбили, але напасники перемогли і сусід-осадник забрав батькові доньку і вивіз до себе „в ясир".

Такі середневічні історії-картинки реєструємо у 1938. р. на „тихих волинсько-холмських землях".

НЕ ДОЗВОЛИЛИ ВИДАВАТИ ПОПУЛЯРНО-НАУКОВУ БІЛОРУСЬКУ БІБЛІОТЕКУ.

Ґрупа білоруської інтеліґенції в м. Ошмяни хотіла приступити до видавання популярно-наукової бібліотеки п. з. „Що тижня книжка". Ошмянське староство на це не дало дозволу.

ВИДОВБАЛИ ЛОЖКОЮ МУР ВЯЗНИЦІ.

Володимир Романів і Степан Сусь сиділи у вязниці у Винниках за крадіж. А що мур не був дуже грубий, то вони оба ложкою вижолобили діру в мурі і втекли. Обох злодіїв арештували у Львові і замкнули у Бриґідках, які мають трохи грубші мури, як громадська вязниця у Винниках.

ДИСКУСІЯ ПРО ЖІНОЧІ ШНУРІВКИ... В ПАРЛЯМЕНТІ.

В англійській палаті громад кожний посол має право на початку засідання ставити міністрові довільний запит.

Міністер торговлі Олівер Стенлі мусів недавно давати відповідь на питання, що торкалися справи привозу до Англії... жіночих шнурівок. Міністер Стенлі заявив, що цю частину жіночої туалети не можна вважати предметом першої потреби і тому за імпортовані до Англії шнурівки треба платити 50% або й 55% мита, якщо на шнурівці є коронки і вишвки.

Один із послів питав, чи багато шнурівок привозять до Англії. Міністер відповів на те, що ця скількість залежна від „розмірів" та обему" привезених предметів. Негайно впав новий запит: „Чи „розмір" та „обєм" імпортованих шнурівок збільшився останніми часами, чи зменшився?...

Дискусія почала набирати такі напрямні, що предсідник мусів її припинити, заявляючи, що тепер не може дискутувати над справою ввозу шнурівок взагалі, та над справою „лінії" англійських жінок зокрема.

СТУДЕНТИ-ЦИГАНИ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ.

Кілька циганів, що студіюють в університеті в Софії, зачали організувати в один союз всіх болгарських циганів; їх у Болгарії 120,000. Болгарські цигани переважно магометанського віроісповідання.

НЕОДНАКОВА МІРКА.

В Добрівлянах, пов. Дрогобич, засновано касу Стефчика, хоч у селі працює вже 10 років сильна українська Райфайзенка. Але українські Райфайзенки з Почаєвич та Солонська, пов. Дрогобич, згоди на зареєстрування з Кооперативної Ради не дістали, хоч на терені їх праці нема дотепер ніякої кредитової кооперативи.

ДИВНИЙ ЗАПОВІТ ЛІКАРЯ.

Не тому він дивний, щоб дивував когонебудь своїм змістом, лиш дивний тому, що 75-літній лікар Ле Таро із Лямбаґі волів виставитися на небезпеку смерти, як змінити заповіт.

Старенький лікар не займався вже віддавна лікарською практикою і жив у великій нужді при вул. Нотр Дам. Коли сусіди не бачили старого лікаря вже кілька днів, занепокоїлись. А що двері до мешкання старця були зачинені, виломили їх. Старий лікар лежав зовсім виснажений і ледви міг говорити. Його перевезли негайно до лічниці, в якій він теж іще тієї самої ночі помер.

Перед смертю д-р Ле Таро повідомив, що у шуфляді його бюрка схований пакетик, запечатаний ляком, і просив передати той пакетик, на випадок його смерти, посадникові Лямбаґі.

Посадник пішов у товаристві нотара до мешкання Ле Таро. І справді у шуфляді столика знайшли пакетик і в ньому заповіт старенького лікаря, який ціле своє майно, 300,000 фр., записав для міста Лямбаґі.

Старий лікар дослівно примирав з голоду, одначе не хотів рухати грошей, які рішив жертвувати рідному місту.

СКОК З 11-ГО ПОВЕРХА.

У данській пристані Гельзінґер згорів велизечний готель. Одна жінка, смертельно налякана вогнем, вискочила з вікна 11-го поверха, але не вбилася, хоч сильно потовклася. Зате один добродій замісць скочити на розтягнений коц, який тримали внизу пожежники, скочив на хідник і вбився на місці. В полумях згинув також готелевий кухар. Решту мешканців готелю вирятували при помочі драбин, бо готелеві сходи згоріли насамперед. Готель вартував мілion корон.

АНІ ОДНОГО ВАРСТАТУ ПРАЦІ В РУКИ УКРАЇНЦІВ

ВАРШАВА. — В польськім соймі, в дискусії над проєктом закону про устрій адвокатури, говорив в імені Української Парляментарної Репрезентації посол д-р Степан Витвицький про обмеження доступу до адвокатури. Казав, що при вписуванні на лісту адвокатів заважують не тільки фахові, але й політичні кваліфікації. Через ті останні не допускається української молоді до адвокатури. Далі сказав іще таке: В ділянці кольонізації держаться у Польщі клича: „Ані одної пяди землі в руки українців". А тепер кинено новий клич: „Ані одного варстату праці в руки українців". І ось це, говорив посол, вганяє маси української молоді в обійми безнадійности і розпуки.

НАСТУП ПОЛЬЩІ НА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНУ.

ВАРШАВА. — В тім самім часі коли в Німеччині підносяться чимраз гостріші слова, звернені в сторону Чехословаччини, те саме діється й у Варшаві. Йде натиск як з боку польського уряду так і преси. Вимагається від Чехословаччини негайного надання полякам на Шлеську автономії. А далі вимагається зліквідування тих комуністичних установ, які в Чехословаччині побудував собі Третій Інтернаціонал, що з Праги керує комуністичною акцією в Польщі. Урядова „Ґазета Польска" подає повно подробиць щодо тієї акції, яку веде Москва з Праги, описуючи ріжні роди аґітації та вичисляючи поіменно особи, що стоять у проводі цеї комуністичної пропаґанди.

ВІТОС НЕ Є „ПОЛІТИЧНИМ ЕМІҐРАНТОМ".

ВАРШАВА. — Бувший „хлопський" премієр Польщі, Вінценти Вітос, що тепер живе в Чехословаччині, не підходить під кваліфікацію „політичного „еміґранта". Так пише польська урядова ґазета. І подає, що „Строніцтво Людове", якого Вітос був довголітнім головою, є орґанізацією, яка існує і веде працю цілком законно. Польща, пише та ґазета, не має ніякої „політичної еміґрації". А якщо Вітос живе за границями Польщі, то це тому, що він, будучи засудженим за каригідні вчинки, які не мають нічого спільного з його політичними переконаннями, не хотів відсиджувати кари і втік до Чехословаччини.

ЧЕРВОНІ ПЕРЕД КАПІТУЛЯЦІЄЮ.

МАДРИД. — Упродовж півтори години кинено на місто дві тисячі бомб. Вбито 16 осіб, а сотки ранено. Кажуть, що столиця опиниться незабаром у руках ґен. Франка. Місто Леріда, ключ до Барсельони, вже здобуде революційною армією по дуже завзятій боротьбі. Взято велику силу полонених. Між ними є й американці, що служили в чужинецьких червоних бриґадах.

ВІДПЕКУЮТЬСЯ АТАК НА КАРДИНАЛА.

ВАТИКАН МІСТО. — Ватикан офіційно заявляє, що радіова промова, виголошена німецькою мовою, а звернена своїм змістом проти віденського кардинала Інніцера й австрійських епископів за те, що вони радили голосувати за злиття Австрії з Німеччиною, не була Ватиканові відома і була виголошена без його дозволу.

ДЕМОРАЛІЗУЮТЬ ЦЕРКВУ.

МОСКВА. — „Безбожник" містить статтю Миколи Платонова, бувшого митрополита т. зв. Живої Церкви, в якій він заявляє, що начитавшись Маркса, Енґельса, Леніна і Сталіна, перестав вірити в „церковні брехні" й зриває з церквою. Далі, цей „митрополит" доносить на інших епископів, які є в православній церкві, що вони „контрреволюціонери", „саботажники", „фашисти" і вороги Совєтів.

ТРЕБА ДУХА!

ПАРИЖ. — Треба звідкись роздобути яких 30 біліонів франків, щоб можна зрівноважити буджет, себто зрівняти видатки з приходами. Але гроші не турбують так дуже премієра Блюма, як брак запалу. Каже, що якби був дух, національна солідарність і згода, то гроші знайшлись би в одній хвилі.

РОЗЧАРУВАЛИСЬ НАДОБРЕ.

САРАҐОСА (Еспанія). — Американський кореспондент мав розмову з 6 американськими вояками, що їх щойно забрала в полон армія ґен. Франка. Ті полонені заявили йому, що їх найбільше здивувало те, що їх убрали, дали їм їсти та запхали у вагони, а не розстріляли. Бо вони були певні, що буде так, як їм казали, себто, що їх негайно розстріляють, як попадуть у полон. Безробіття було головно причиною, чому вони дали себе втягнути в ряди червоної еспанської армії. Так казали.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РЕОРҐАНІЗАЦІЙНЕ ОПУДАЛО

У конґресі ведеться тепер завзята боротьба за президентів плян реорґанізації уряду. Дебатують конґресмени, горячкуються сенатори, а до Білого Дому, кажуть, пливе ціла ріка протестаційних телеґрам. Багато ґазет репетують, начеб до Америки мав вмаширувати Гітлер або над Вашинґтоном мало завалитися небо.

Тверезі публіцисти признають це розгорячкування за одно з найзамітніших політичних явищ теперішньої ситуації в Злучених Державах. Адже сьогорічний законопроєкт про реорґанізацію уряду зовсім подібний до іншого урядового проєкту реорґанізації, що був предложений конґресові в 1933 році. Якщо між двома проєктами заходять які ріжниці, то певно не на користь старого проєкту, бо той проєкт давав президентові Злучених Держав багато більші права, як дає теперішній, а проте проти старого проєкту ніхто не підносив закидів диктатури, які підносять проти нового.

Замітним є факт, що проти нового проєкту підносять закиди диктатури й фашистівських тенденцій, коли в проєкті таких тенденцій дошукатися трудно. На основі цього пляну, якби він став законом, президент Злучених Держав мав би право пересувати або зовсім усувати ріжні урядові бюра та погоджувати з собою ріжні урядові функції. Заходять питання: чи міг би він це робити так, щоб зібрати в свої руки диктаторську владу. І чи міг би він зібрати таку владу в цей спосіб, як це диктатори роблять, себто відібрати її народові, чи його представникові, конґресові, право й можність назад відібрати диктаторську владу. В проєкті нема нічого подібного. Як президент захоче якої реформи уряду, він має зробити відповідний проєкт конґресові. Як конґрес у цій справі нічого не зробить до 60 днів, проєкт уряду входить автоматично в життя. Одначе коли конґрес захоче, може взяти проєкт під дебати й повалити його голосуванням. Тоді президент має право заветувати цю ухвалу, але потім конґрес мав би право переголосувати президентове вето двома третинами голосів. Добачити в такому проєкті загрозу для демократичної форми правління або якунебудь тенденцію до фашизму, трудно. Добачити це може хіба людина гістерична або людина політично нечесна.

Видно це зрештою по особах, які тепер виступають проти нового реорґанізаційного пляну. Є це ті самі люди й чинники, що все кидали президентові Рузвелтові колоди під ноги, коли він пробував щонебудь робити для облекшення долі незаможних коштом заможних. Криком проти диктатури й фашизму вони пробують повалити черговий проєкт Рузвелта й у цей спосіб скомпромітувати не лише його реорґанізаційний проєкт, але взагалі всякі його проєкти. Закидів фашизму вживають не тому, що з проєкту може вийти фашизм, але тому, що під цю пору фашизм має в Америці негарну славу, і тому вони лучать президента з тим, що має негарну славу, дарма, що саме ті круги, які цим закидом фашизму проти Рузвелта послугуються, перші привитали би в Америці справжній фашизм як захорону своїх нагарбаних маєтків і влади перед посяганнями незаможних мас.

З ДНІВ ПЕРЕВОРОТУ В АВСТРІЇ

(Дальші картини).

У Відні в суботу після перевороту.

Те перше, що з розсвітом суботи, 12. березня 1938 р., почулося над Віднем, це був громовий гуркіт важких німецьких літаків.

Вони починали пролітати над Віднем від самого ранку. Вони злітались над ним з півночі і півдня, з заходу і сходу; вони летіли низько, трохи не над самимив дахами Відня, і високо, ген у найвищих висотах небес, поодиноко і рядами, в однім напрямі, і кругами, які обхоплювали собою всі овиди двоміліонового міста. І водно і безнастанно, з невпинністю стихії і з силою непереможного елементу басове ритмічне гудіння їх моґутніх моторів. І отак, ще заки здобутий Гітлером Віденнь побачив першого німецького вояка, проносився тут своєрідним обявлінням з висот подих атмосфери воєнної, атмосфери криці й заліза, відгук надтягання бойових, по зуби узброєних рядів нації, рішеної на все.

І щойно тепер стає кожному ясна властива тайна вчорашнього перевороту у Відні, і та остання заява капітуляції Шушніґа, в якій він між іншим сказав таке:

„...Президент уповажнив мене повідомити австрійський нарід, що ми уступаємо перед насилою, бо, не хочемо в ніякім випадку, навіть у цій хвилі, допустити до проливу німецької крови. І ми видали до армії наказ уступитися, якщоб німецькі відділи ввійшли на нашу територію".

Отже останнім арґументом Гітлера в його боротьбі за зєднання Австрії з Німеччиною був таки — кріс. **Кріс і штик. Залізо і криця. Зброя і стрільно.** І цей арґумент вирішив урешті в один мент і назавжди справу того зєдинення двох віток одного народу, що її всякого роду Дольфуси й Шушніґи хотіли полагоджувати ладом нікчемної дволичности, а саме і як добрі „німецькі брати" і як рабські прислужники **Версаю і Женеви.** З одної сторони ось вони запевнювали світ про те, що вони вірні сини німецької батьківщини і добре свідомі своєї місії як австрійські німці. А з другої зараз же вони додавали фразу про „незалежність Австрії" як незрушиму ніколи, ніким і нічим засаду їх дітвацько впертої і дітвацько невідповідальної політики. Бо треба було тільки придивлятися до буденщини тієї „незалежної" Австрії Дольфусів і Шушніґів ближче, щоб порозуміти й оцінити всю вагу Гітлерового подвигу сьогодні. До тієї австрійської буденщини ще з часів розвалу старої монархії, що характеризувалась страшливим спролетаризуванням трохи не всіх слоїв народу. Спролетаризуванням, якого трівожливими показниками були аж ген до останніх днів **600,000** (отже 1/10 всього населення) безробітних, з низів населення таксамо, як і з його верхівки. Так тисячі людей без посади, без даху над головою, без ніякого виrляду набудуче, без змоги по людськи зодянутись і поживитися, просто — пропащих людей. Їх стрічали ви крок-у-крок у Відні, на пишній Рінґштрасе таксамо, як і на періферіях міста. Вони пхалися водно до камениць жебрати по хатах, видзвонюючи і вистукуючи вам від раннього ранку до пізного вечора і благаючи вас допомоги. Отак хоч двацять разів на день ви бачили перед собою людину пів-голу і пів-живу з голоду, яка зо здвигненими вгору руками благала у вас шматка хліба і кусника якого одягу, від сорочки починаючи. А були між тими прошаками колишні купці і бизнесмени, доктори й інжиніри, бухгальтери і прокуристи збанкротованих банків; траплялись між ними і колишні аристократки, яких одиноким одінням був — плащ на нагім тілі і які ставали перед вами, не говорячи ні слова. А ті пекла людської біди й розпуки, що їх можна було бачити день-в-день у славетних віденських заставничих урядах?!

Ось так виглядала траґедія Дольфусової „незалежної Австрії"! Та кидаймо лахміття прогнилого старого у пропасть забуття й історичної статистики, а погляньмо, що тепер діється.

Отож, як сказано:

Те перше, що з розсвітом суботи почулося над Віднем, це було гудіння німецьких літаків.

А на хідниках, скрізь там, де вчора лежали розкинені масово плебісцитові летючки Шушніґа, бачилось нині червоні летючки з чорним ґакенкройцом, якими згодом позаліплювали скрізь і проклямації та відозви Шушніґа іноді в спосіб, який не був без гумору. Але в людей помітна покищо — принайменше сьогодні — здержливість. Віденці ось перебули впродовж десятиліть після війни стільки переворотів і револьт, що деякий скептицизм із цього погляду є в них тепер зовсім оправданий. Спершуж ось розвал цісарської імперії, захоплення влади соціялістами, червоні прапори на Гофбурґу, на парляменті і на ратуші, і господарка червоних потентатів у ратуші, з червоним бурмістром на чолі. Даліж криваві револьти комуністів (1927), які за наказом з Москви за всяку ціну хотять совєтизувати Австрію. І хоч не досягають своєї цілі, то всетаки збольшевичили Віденнь до того ступня, що духом большевизму просякнула була тоді трохи не вся віденська преса, в кінах найбільшою сензацією стали большевицькі фільми, а західньо - европейські фільми большевицька сволоч, яка з правила обсаджувала подальші місця в кіні, з вереском висвистувала і висмівала. А опісля спроба червоної революції 12. лютого 1934 р., даліж тріюмвірат Дольфус-Фай-Штарембер, диктатура Дольфуса і його вбиття, кривава нагінка на націонал-соціялістів і терор Шушніґового режіму під знаком „Фатерляндіше Фронт". Опісля останні переговори з Гітлером, Берхетесґаден, 24. лютого і раптом — гітлерівський переворот, коли тут іще Габсбурґи, які от-от мали перебрати Австрію знову в свої „Богом ізбранні" руки...

Отак і не дивож тому, що в ту ніч з 11. на 12. березня, коли тисячі націонал-соціялістів облягали площу перед Палатою Уряду і з небувалим у Відні ентузіязмом витали блискучу перемогу своїх провідників, то багато віденців узагалі не знали нічого про довершений переворот, дізнавшись про нього щойно з ґазет у суботу рано.

Але й ті подали звідомлення про переворот у дуже здержаній формі, здебільша напр. під заголовком: „Утворення кабінету Зайс-Інкварта". Так, мовби йшло тут тільки про зміну міністрів!

Словом:

Віденець покищо сумнівався і — дожидав.

Але цим разом творці перевороту підготовили діло так знаменито і взялися за його переведення з такою енерґією, що надто довго чекати на повне закріплення нової дійсности віденцям не довелось. І отак почувалося зараз, що той, що робив той переворот, знав гаразд, чого він хотів і таксамо добре знав і те, як йому до свойого діла братися.

Щеж у суботу рано віденці не-націсти — а цих у Відні було ще дуже багато! — приймали вістки про „визволення" Відня з холодною резервою і так жеж і говорили про все. Коли я ось у год. 9:30 рано прийшов у каварню, де звичайно люди аж юрбляться, то там усіх присутніх можна було почислити на пальцях одної руки. А кельнер, подаючи мені ґазети, кладе переді мною — що? Отже **„Райхпост"** і **„Вельт-Блят",** два найвірніші органи Шушніґового уряду, в яких, на моє превелике зчудування, довершений переворот таврується як „революційну демонстрацію" націстів! Ґакенкройцу в каварні нема ніде; власник льокалю, звичайний віденський балакун, тепер ніби води в рот набрав і іншіж гості сидять мовчки, або говорять тільки півголосом. Але за яку хвилю проноситься над вулицею гуркіт літаків, які зчиняють такий гомін, що ми всі виходимо з льокалю і стежимо за ними. І тут бачимо в повітрю щось ніби безліч срібних і золотих рибок, ніби тоненькі нитки, так вони клубляться ген на небесах, вилискують сріблом і золотом і хвилюють легенько, спадаючи згодом щораз нижче. Але це не рибки, а широкі летючки, що їх скидають німецькі літаки. Швидко вони вже геть на землі. Один пан ловить одну, йде з нею в каварню і ми читаємо всі. Летючки білі й жовті — у повітрю вони тому срібні і золоті — але текст у них один, а саме:

„Націонал-соціялістична Німеччина вітає свою націонал-соціялістичну Австрію і нову націонал-соціялістичну владу! У вірнім, незрушнім зєднанні! Гайль Гітлер!"

Саме тоді, як прогомоніло останнє слово тої прочитаної на голос летючки, вбігає. в каварню юнак з відзнакою ґакенкройцу, кидає на стіл надзвичайне видання нац.-соц. ґазети **„Вінер Ноесте Нахріхтен",** яке подає вістку, що в 12. год. райхсміністер **д-р Ґебельс** передасть радіом **проклямацію Гітлера,** та здоровить нас Гітлеровим привітом, а присутні — хто голосніше, хто тихше — відповідають йому. Отак володарський гук літаків, слова летючки, бадьорий привіт гітлерівського юнака — це все ті півсвідомі, майже невловні моменти, які вкінці розвязали всім присутнім уста.

А ось д-р Ґебельс починає через радіо читати заповіджену проклямацію, в якій після згадки про дотеперішнє кажеться, що Гітлер рішився міліонам німців в Австрії дати допомогу зо сторони німецької держави та що в цю хвилю „мацірують через усі границі Австрії вояки німецької армії". Після покінчення цеї проклямації проносяться вперше маєстатичні звуки гимну **„Дойчлянд, Дойчлянд ібер аллес".** Бачу, як присутні витягають праву руку і співають стоячи. І бачу, що трохи не в кожного в очах сльози.

Виходимо всі на вулицю та подаємося гуртом ген у місто, на Рінґштрасе. Знайомимося по дорозі, але цього не треба, бо ми, хоч і вперше бачились усі, так гарно говоримо з собою, мов давні, давні знайомі. І бачимо вже, що на вулицях щораз більше прапорів Гітлера. Вахмани з відзнаками ґакенкройцу. Всі вони предметом ненастанних привітів публики. Всі вулиці дедалі повні людей і що хвилі проносяться привіти „Гайль Гітлер!" Голосномовники сповіщають скрізь прибуття високих німецьких достойників. А Віднем, як в вибухом війни, проїжджають тепер водно важкі вантажні авта і безконечний ряд особових авт.

Словом:

Увесь Віденнь на вулицях, а над ним водно гуркіт важких літаків.

Д-р Остап Грицай.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР НА ЛЬВВСЬКОМУ РАТУШІ 90 ЛІТ ТОМУ

У 1848. році українці у Львові свято Божого Тіла дуже врочисто святкували. Сам єпископ Яхимович із капітулою відправив богослуження у церкві, опісля пішла процесія у Ринку і при престолах, для того приготованих, відчитували Євангеліє. На святі були присутні ґенерал командант Б. Гамерштайн із ґенеральним штабом, граф Ґолуховский, ґуберніяльний віцепрезидент, і багато високих урядовців. Військо з місцевої залоги із львівською міліцією із крісів і шість гармат на Високім Замку при цьому стріляло. Також і народня ґвардія (себто українська) виступила при цьому під зброєю. Народу було з усіх парохій дуже багато і все відбулося в якнайкращому порядку.

„Зоря Галицька" з 27. червня 1848., що описує це свято Божого Тіла, додає вкінці від себе, що це свято, самособою, було чисто релігійне та що українці при цьому не мали ніякого політичного пляну і не могли мати. Редакція зазначує, що згадує про те тому, щоб ніхто не думав інакше, та не вірив ніяким фальшивим чуткам, які би може розносили, головно з тієї причини, що **на ратушевій вежі в неділю рано хтось вивісив прапор українських барв,** а побіч нього з лівого боку прапор польський. „Та це не русини вчинили — кінчить „Галицька Зоря" — і навіть не знають, хто це зробив"...

Рідко людина має вроду та чесноту рівночасно. Щасливий, хто має обі. — **(Теоґніс).**

Говорити вільно те, що знаємо докладно. Що інше здогадуватися, а що інше знати. — **(Софокль).**

Як звичайний кремінь кожний може пізнати, а діямант лише знавець, так теж людину шляхотну тяжче пізнати, ніж звичайного філістра. **(Родеріх).**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Т. В. — Такі дописи як про „запусти" мають у нас місце тоді, коли з них був прихід на якусь добру справу, як от на допомогу „Рідному Краєві". Інакше ні.

К. Міксат.

МАЄСТАТ У ШМАТТІ

(Казка).

(2)

Цар ласкаво поклепав Нарциза по плечі, взяв припечатане і підписане письмо, сховав його до внутрішньої кишені свого золотканого, перлами вишитаного плаща і сказав:

— Я мусів дати тобі це до підпису, бо я конституційний монарх і моя совість не позволяє мені ломити конституцію, стинаючи незасудженого і цілком невинного. Склалося так, що один чоловік мусить вмерти.

— Найясніший, найславніший, найсправедливіший монархо! Все те, що зарядиш, що прикажеш, буде розумне, справедливе і конституційне.

— Ти трохи помиляєшся. Як кому стинають голову, то не на мій приказ. Конституція не позволяє мені того. Прикази ти даєш. Я моїм підписом лиш заявляю, що не противлюся. І цей чоловік піде під катівський меч на твій приказ, бо на присуді смерти ти дав печатку і підпис. Я, конституційний монарх, позволяю виконати волю конституційного уряду. Я тобі поясню, в чім діло:

— Хочу здобути ласку одної прегарної жінки. Вона просила мене, щоби я зробив їй цю дрібну прислугу. Цеж дрібничка. Сам скажеш, що як гарна жінка просить зробити щось таке, що мене ні свербить ні болить, то зробити годиться.

— Ваше величество дуже ласкаві, як хто просить.

— Не такий ласкавий, як мудрий! В цілій цій справі найгірше це, що ця жінка не має жадної влади, а має мужа. Отсим присудом дам їй владу і вона увільниться від свого мужа... Тільки ти... ні слова! Нікому не кажи, бо гадаю, що вона таки так зробить.

— Обіймати солодше, як вбивати.

— Так, так, мій старий. Я зараз біжу дати їй це письмо. Царська ласка є для вас насінням, котре дає овочі. Запиши це в державній золотій книзі. Чи ти вже вписав те, що я вчора говорив про обчислення податків?

— Очивидно, що вписав, ваше величество.

— Прочитай мені. Нехай сконтролюю, чи вписане точно так, як я сказав.

Міністер взяв золоту книгу, розклав її і прочитав останній уступ, написаний золотим письмом:

„Добрий цар, то неначе огородник. Він дуже часто обтинає дерева".

— Чи не добре сказане? — промовив вдоволений цар.

Міністер поклонився до землі і відійшов. Цар здоймив з голови золоту корону, бо його урядовання вже скінчилося. Заклав легеньку шапочку з великим дорогим каменем і вийшов. Пустився до саду. Службі і всяким дворакам його золототканий, самоцвітами засіяний світлий плащ осліплював очі. Всі хилилися перед ним, чолом сягаючи майже аж до землі.

— Честь тобі і слава, найясніший! — казали.

Цар пішов до саду і пустився до фіртки по тім його боці. Під його жвавими стопами земля дріжала. Соловій співав про солодку любов, наче би вгадував думки царя. Стрункі лелії схиляли перед ним свої голови, рожі листочками своїх цвітів засипували його стежки. Йому причулося, що азалії шепотіли імя: не його імя, а прегарної, чарівної жінки, невістки міністра Нарциза, до котрої саме тепер цар закрадався.

В палаті не знали, куди цар пішов. Лише Нарциз шепнув свому синові:

— Я бачив, як він крадьки всунувся в сад. Він в своїй кишені носить чиюсь смерть, бо приказав мені підписати і припечатати безіменний присуд смерти.

Роґус поблід і вхопися за голову. Вона ще спокійно сиділа на своїм старім місці. Вона тільки видалась йому більшою і неначе прикрашеною двома рогами. Він зараз вибіг з палати. Побіг до фіртки в сад. Коло фіртки була буда, в буді сидів постійно вартівник. Його обовязком було пильнувати, щоби, крім царя, ніхто не увійшов до саду. Роґус кинув у руки вартівника гаманець з золотом і каже:

— Бери це золото і роздягайся. Я візьму твій одяг, ти візьмеш мій. Потому впустиш мене в сад.

— Не зроблю цього за ніякі гроші, бо як цар вернеться, то прикаже відрубати мені голову.

— Бачу, що ти великий осел. Цар міг би тобі врізати голову хіба аж тоді, коли вернеться. Я це зроблю таки зараз, як мене не послухаєш. Як послухаєш мене, то зискаєш на часі і пригорщу золота.

Вартівник погадав собі, що з Роґусом зробить не злий інтерес. Взяв золото і роздягнувся. Роґус, одягнений як вартівник саду, пішов за тропою царя. І перед ним хилилися лелії таксамо, як тоді, коли попри них переходив цар. І під його ноги сипалися листки цвіту рожі, азалії шепотіли імя Фльоріллі. Та Роґус топтав по них.

Роґус біг скоро і ще побачив царя, як він фірткою виходив з саду. Роґус відітхнув, бо побачив, що цар пішов далі, полишивши фіртку відчинену. Роґус пішов за ним.

Вийшовши з саду, цар скрутив наліво і пішов далі стежкою між садом і рікою. Там була палатка Роґуса. Тому рік побудували її на приказ царя і його коштом. Коли вже була готова, цар дарував її міністрові Нарцизові за вірну службу і ріжні заслуги. Нарциз переписав палатку на свого сина, коли цей оженився. Вже тому рік в золотій книзі мож було написати, що царська ласка є насінням, яке дає овочі.

На березі ріки панувала глибока тишина. Лиш хвилі хлюпали мягко і тихо. Сумерк помалював їх синьо-сталево, так, що ріка була неначе довжезний сталевий катівський меч. Коли цар вже підійшов під палату Роґуса, виймив з кишені срібну свиставку і тричі свиснув. На балькон вийшла прегарна розкішна жінка. Її очі горіли. Довге, буйне русяве волосся було як та молочна дорога на небі. Та у неї ця дорога вела не до неба, а просто до пекла.

— Чи то ти, Фльоріля? — спитав цар.

Роґус, котрий увесь час, скрадаючися як кіт, ступав за царем, стояв за його плечима, від нього відділений тільки кущем бзини. Серце йому товклося, коли так стояв на підслухах. Він вже давно підозрівав, що жінка зраджує його.

На питання царя жінка на бальконі відповіла:

— Це я, найясніший.

— Чи можна мені до тебе, до мого царства небесного?

— Пощо питати? Царі тільки приказують.

(Далі буде).

З ДНЯ

ТВЕРДА ЕВРОПА.

Відома американська журналістка Анна МекКормик, що повернулась недавно з Европи, де пробувала в ріжних краях, пише в „Ню Йорк Таймс" з 26. березня, що хоч можливість війни в Европі дуже велика, то проте европейські народи менше тим журяться, ніж Америка. Вона каже, що в ріжних краях, і то навіть таких загрожених як Чехословаччина, вона знаходила людей усміхнених, веселих, забавних, які раділи з життя, хоч над головами зависли їм тяжкі, оловяні воєнні хмари. Та вони тим мало журилися, хоч добре здавали собі справу з тої небезпеки, що загрожує їх краєві. Приглядаючися раз до такої веселої забави, на якій було 500 осіб, один приявний там американець сказав до неї: „Це люди, якими журиться в сучасну пору цілий світ! Нема сумніву, що також мешканці Ню Йорку мусіли нині дуже зажуритись долею отсих людей. Але ледви чи в цілому Ню Йорку можна нині здибати 500 таких веселих людей, як отсі!"

ЕВРОПЕЙЦІ ЗДАЮТЬСЯ НА ДОЛЮ.

Аналізуючи характер европейських народів, пані МекКормик говорить, що вони є дуже твердої вдачі. Вони потраплять витримати далеко більше, ніж американці. А то тому, що в них є старша культура, в якій плекається переказ про минулі тяжкі часи. В своїй минулій історії европейські народи переживали нераз такі тяжкі часи; тепер уже їх ніщо не може застрашити. Коли ті тяжкі часи не знищили їх, то й ніщо не може їх знищити тепер. Так вони думають. І тому здаються на долю і з твердим спокоєм вичікують того, що має прийти.

А рівночасно з тим вони веселяться, радіють з життя. Бо пощо сумувати? Сум тільки затроює ті хвилини, які залишилися ще жити. Якби европейці занадто журилися тим, що їх чекає, то не малиб ні одної хвильки спокійної і радісно. За вічною журбою вони змарнувалиб ціле життя.

НАША ВДАЧА.

Та хоч пані МекКормик тим узагальнює всі народи старої Европи, то вона нічого не згадує, чи була денебудь на українських землях. Можливо, що вона і про наш нарід сказалаб, що він є твердої вдачі. А може посудилаб його, що він занадто сентиментальний? Бо українці нераз люблять назверх жалуватися, нарікати, плакати. Нераз ми самі сидимо серед тих вічних плачів і нарікань та стараємося ці прикмети викорінювати зпоміж себе.

Та, не звертаючи уваги на зверхні прикмети нашої слабости, українці не є вже такі мягкі і слабі, на яких виглядають. Твердість українців пізнають щойно ті люди, які мають з ними довше до діла. Твердість українців знають добре москалі, які впродовж довгих віків нас винародовлювали, але не винародовили. А тепер починають також нас пізнавати поляки; вони нині зо смутком стверджують факт, що український селянин у конкуренції з польським мазуром потрапить вийти переможцем, хочби йому приходилося змагатися серед далеко тяжчих відносин. Цю твердість української вдачі нераз підкресляли також англійські журналісти, які бачили, що наш селянин на пятьох моргах поля прокормить родину, зложену з десятьох душ, а притім не заломиться морально; вони бачили, як українська жінка розколює сірника на чотири частини, а притім зуміє роздобути ріжнокольорових ниток, щоб вишити собі, чи чоловікові, сорочку. Серед таких відносин творили наші люди своє народне мистецтво, свої козачки і коломийки.

ЦЕ ПОВИННІ ЗНАТИ НАШІ ТУТЕШНІ ПОКОЛІННЯ.

Діти наших еміґрантів, роджені вже тут в Америці, нераз покпивають собі зо своїх родичів, судячи їх по їх зверхніх прикметах, по їх нариканнях, по плачу і сентиментальності. В Америці ніхто не плаче, ніхто не нарікає, тільки змагається — говорять вони. Це правда. Але хай молоді наші покоління знають, що також їх батьки уміють змагатися з трудношами не гірше від них самих.

Якби попробували коли тутешні наші роджені від пятої години вранці тягнути косою до девятої вечором, то побачилиб, що їх родичі походять уже не з такого то мягкого ґатунку, як це деколи вони звикли думати. А колиб так іще замісць „стейків", „корн біфів" і „паїв" прийшлося їм цілий день працювати лише на хлібі з чісником та гладущиком квасного молока, то тоді молоді наші американські атлети побачилиб, скільки варт той старий, згорблений, змарнілий і невидненький собі український еміґрант.

А колиб до того всього ще додати й те, що чоловік у краю мусить жити в одній маленькій кімнаті вкупі з десятьма членами челяди; що купелю він не бачить, хіба в літі в ріці; і що нераз в одних чоботях ціла родина ходить — то тоді щойно тутешні роджені побачилиб, скільки потраплять перенести ті наші „фоні олд піпл".

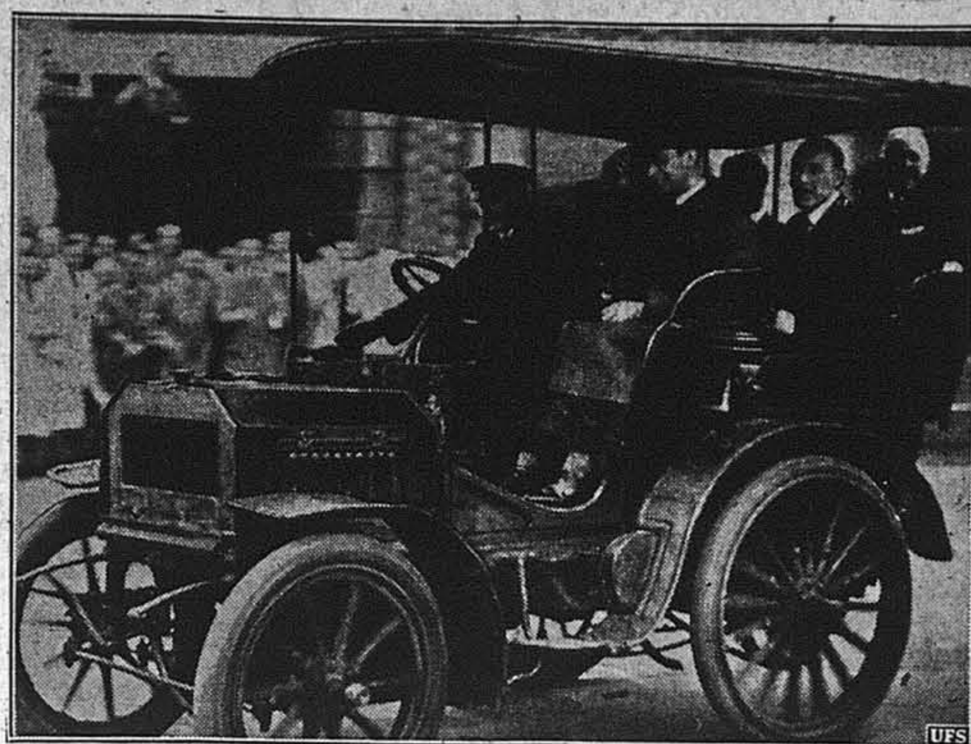
Одна американська генерація можливо не пережилаб того, що переживають наші люди віками.

НАШІ ПОТОМКИ ПОЛЕТЯТЬ НА МІСЯЦЬ.

Англійський фізик Лю впевняє, що вже тепер подорож на місяць не є фантазією. Вчений пригадує, що вісімдесять літ тому один славний учений впевняв, що людина не видержить більшої скорости як 90 миль на годину, бо більша скорість моглаби бути причиною смерти. Сорок літ тому знавець англійського міністерства військових справ твердив, що радіотелеграфії ніколи не можна буде вжити в армії. Девятьдесять літ тому твердили, що знайшовся якийсь божевільний, що газом хоче освітити ввесь Лондон.

Таксамо безкритично говорять сьогодні про комунікацію з Місяцем і Марсом. Злуку з тими планетами можна би тепер здійснити, колиб були такі великі гроші. В Лондоні є навіть міжпланетарне товариство, яке досі поробило успішні досліди. Всі молоді потвердили, що таку думку можна здійснити. Найспарвнішими виявились ракетові системи. Та щоби дістатися на місяць, такий апарат мусить бути величезний, бо треба забрати багато топлива. Після обрахунків виявилося, що топлива треба на 2/3 дороги. Решту дороги ракета перелетіла би на основі сили притягання. Згідно з твердженнями того англійського вченого, наше покоління буде свідком таких міжпланетарних подорожей, а найдалі за 400 літ ті подорожі не будуть більшою репелацією, як сьогодні лети між Лондоном і Парижем.

Не сподівайся ніколи щастя там, де іншим спричиняєш шкоду. (Ройстон).

КОРОЛЬ РАДИЙ, ЩО МОЖЕ ПОЇХАТИ АВТОМ.

Англійський король Джордж Шестий, відвідуючи фабрику авт у Ковентрі, в Англії, хотів спробувати, як це виглядало, коли люди їздили першими автами. Ті авта були в моді в 1899-тім році й могли розвинути величезну скорість — повних 20 миль на годину... За королем сидить лорд Свинтон, англійський міністер повітряної оборони.

З українського життя в Америці

ЙОНҐСТАВН, О.

Концерт Т. Шевченка.

В неділю, 13 березня, відбувся в нашій громаді концерт у честь нашого генія Тараса Шевченка. Концерт влаштували Злучені Організації при участі укр. греко-кат. парохії. День випав слотливий, але людей зійшлося досить.

Свято відкрив гарною промовою предсідник Злучених Організацій, Іван Павловський. Потім ішли поодинокі точки концертової програми, яку виконував у першій частині концерту хор „Боян", хор шкільних дітей і молодеча орхестра; поміж піснями деклямували діти гарні деклямації, вибрані з „Кобзаря". Першу частину концерту закінчив рефератом місцевий священик о. Іван Забава, а потім попросив присутніх зложити датки на Рідний Край. Збіркою занялися: Іван Кравець, Михайло Панько, Ольга Петрик і Стефан Мош.

По перерві Іван Павловський представив зібраним гостя, п. Івана Білинського з Клівленду, молодого українського адвоката, котрий усе бере живу участь в українськім національним житті і тепер є заступником головного стейтового адвоката, Г. Е. Дуфія з Коломбос, Огайо. П. Білинський виголосив гарний реферат англійською мовою до дітей і роджені тут молоді. Всі слухали його слів з напруженою увагою. Його промову нагородили рясними оплесками.

Дальшу програму концерту виконували хор „Боян" своїми гарно відданими піснями і шкільні діти своїми деклямаціями. При кінці о. Іван Забава зложив подяку всім за працю для звеличання того свята. В часі збірки жертвували по $1: І. Білинський, о. І. Забава, С. Терлецький, І. Павловський; по 50 ц.: Т. Періг, В. Зубик, Анна Федаш, С. Мош, Марія Терлецька, І. Кравець, М. Вітишин, С. Іванів, І. Гармич; по 25 ц.: М. Юристовський, М. Набережний. Ю. Ткачишин, М. Литвин, П. Сухар, М. Кремінь, А. Федишин, Ева Вітишин, М. Тарнавська, О. Петрик, Ю. Литвин, І. Марунчак, Г. Сухар, І. Лисаганич, Д. Сухар, М. Мирдич, А. Пірко, П. Філь, В. Павлик, С. Ворожбит, В. Фурман, М. Мартинишин, І. Мирдич, М. Нівінський, М. Фурман, Р. Маркевич, М. Терлецька, А. Доровська, М. Лисник, П. Стахура, В. Гринько; решта дрібними. Всеї збірки було $20.80, з віднак прийшло $10.01, з напитків $19. Разом $49.81. По виплаті всіх розходів осталося чистої готівки $30. На мітинґу 27-го березня ухвалено одноголосно вислати на Рідну Школу $10, на українських інвалідів $10, на шпиталь у Львові $10. Також перейшла ухвала, щоби спровадити десь коло червня до нашої громади артистів паню Сокіл і п. Рудницького. Дальше обширно обговорено справу Українського Дня. Ухвалено, що 30. квітня відбудуться в тій справі ще одні збори, на яких доповниться вибір до ширшого комітету Українського Дня. На тім предсідник закрив збори. Гроші $30 вислано через Обєднання на призначену ціль.

Михайло Ярош, секр.

КЛІВЛЕНД, О.

Большевицький обман.

Усі ми вже добре знаємо, що зародки комунізму розсіяні по цілому світі. Тому не бракує їх і в нашій околиці. Саме в неділю, 27. березня, наші комуністи, щоб обманути наших непросвічених братів, „святкували" память нашого найбільшого генія і пророка Тараса Шевченка, якого наука стала нашим національним дороговказом.

Я пішов до большевицької галі, щоб провірити, як большевики славлять нашого національного борця. І що я побачив? Ото в першу чергу побачив я образ Т. Шевченка, вивішений на червоній плахті. Шевченко виглядав як Христос розпятий на хресті. Якби так встав з гробу і поглянув, що з ним зробили, то певно закричав би: „Схаменіться, недолюдки, бо лихо вам буде!"

Злетілось на те свято всяке довколичне інтернаціональне шумовиння, а серед нього і родовиті москалі, проти яких так боровся Шевченко та які післали були його на вигнання. Серед того інтернаціонального шумовиння були також і наші земляки з тернопільського і збаразького повіту. Послухав я промов. Приходилося слухати з обридженням, бо большевицькі агенти старалися зробити з Шевченка червоного, „інтернаціоналіста".

Ось так „спомянувши" Шевченка, те інтернаціональне шумовиння перевело на тім шевченківськім святі ще й збірку. Та гадаєте на що? Може на бідний український нарід, хай би вже той, що під польським чоботом? Ні. На боротьбу проти Гітлера, а на поміч Чехословаччині, щоб Гітлер її не забрав. Доля державного чеського народу цікавить тих інтернаціоналістів більше, ніж доля нещасного українського народу. Большевики вміють кричати, коли їм цього потрібно, що поляки давлять український нарід. Але коли прийдеться йому помогти, то вони про нього забувають, а помагають Чехословаччині, або Еспанії, збираючи їй на „амбулянс".

Подаю це до відома наших громадян, щоб іще раз звернути увагу на фарисейську роботу большевиків, які йдуть до нас тільки на те, щоб нас збаламутити, розбити і використати. Нашим кличем повинно бути: До боротьби з комунізмом, до боротьби з ворогами нашого поневоленого народу! Цю проказу ми мусимо вининщити зпоміж себе до ґрунту!

Василь Жук.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Свято Шевченка.

Концерт у честь Тараса Шевченка відбувся в нас 20. березня ц. р. Концерт випав досить добре. На сцені виднів гарно освічений і прибраний образ Тараса Шевченка. Концерт відкрив предсідник відділу ОДВУ, М. Бінашевський, короткою привітною промовою. Українська парохіяльна банда під проводом В. Поповича відіграла красні пісні. Також церковний хор під проводом М. Сокільського відспівав гарно кілька пісень. Святочну промову по українськи й американськи виголосив редактор „Юкрейніен Віклі", Степан Шумейко. В своїх словах він змалював життя Т. Шевченка, зясував його заслуги для відродження українського народу та висказав велику мистецьку красу його творів.

Красну деклямацію віддеклямував Йосиф Хомин. Молодечий хор відспівав гарно пісні. Сольо відспівав І. Клодзінський, при акомпаніяменті на піяні А. Сорохтей, за що публика нагородила їх оплесками. Панна Марія Сорохтей приграла на піяні молодечому хорові.

На закінчення предсідник М. Бінашевський подякував виконавцям програми і учасникам та заявив, що відділ О. Д. В. У., якого він є предсідником, цілий час працює не для себе, тільки для справи допомоги визволенню Рідного Краю. На закінчення програми церковний хор відспівав „Ще не вмерла Україна".

Яким Дмитрів, секр. від. 20 ОДВУ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Концерт у память Т. Шевченка.

Заходом укр. прав. церкви св. Тройці відбувся 27 березня ц. р. концерт у честь Т. Шевченка. По Службі Божій о. К. Кирстюк відправив панахиду за душу покійника.

Вечором відбувся величавий концерт. Вступне слово виголосив п. О. Бунько. Бесідник коротко вияснив, чому ми повинні це свято святкувати величаво. Потім діти відіграли виставу в одній дії п. з. „Дитяча тайна". Досить гарно випала ця вистава. В ній діти складали Шевченкові щиру подяку за його гарні твори і його посвяту для України.

По виставі розпочалися хорові точки. Першу точку виконав секстет М.У.Н. під диригентурою п. О. Урченка. Відспівав „Заповіт". Опісля виступив Церковний Хор під диригентурою п. Н. Панасюка. Відспівав „Сонце заходить" і „Вечір". „Плавай, плавай, лебедонько" відспівала пані Штогрин, у супроводі гри на піяні панни Кобиляк. Вдруге виступив октет М.У.Н. під проводом О. Урченка. Відспівав „Чуєш, брате мій" і „кохайтеся, чорнобриві".

Святочний реферат виголосин о. К. Кирстюк. Бесідник вияснив присутним діяльність Шевченка і його заслуги.

Далі виступив „Жіночий Хор", під проводом п. Н. Панасюка, який відспівав „Реве та стогне" і „Там, де Татран". Уривок з „Гайдамаків" віддеклямував шість-літній хлопець М. Б. Куропась. Глибоко зворушливі деклямації віддеклямував п. В. Семків: „До Основяненка" й „Іван Підкова". „Гонта в Умані" віддеклямував І. Городиський. Потім виступив Церковний Хор і відспівав „Думи мої" і „Вилітали орли". Кінцеве слово виголосив п. М. Гудз. Бесідник подякував присутним за численну участь і жертви, зложені на дар „Просвіті".

Концерт закінчився гимном „Ще не вмерла", котрий відспівали присутні разом з хором. Частина доходу з цього концерту піде на ювилейний дар „Просвіті" у Львові.

Василь Семків.

„Плястер".

Професора Вірхова, визначного берлінського лікаря, покликали одного разу до якогось багатого добродія, який врізався в палець. Вірхов був незвичайно озлоблений, що його турбували для такої дрібниці. Він вирвав листок із свого бльоку з рецептами і написав:

„Складанку англійського плястру".

Потім дав він цю рецепту слузі і сказав:

— Ідіть до найближчої аптики та принесіть негайно те, що я тут записав. Але біжіть, бо інакше буде запізно!

„Ранений" почав по тих словах трястися зо страху. Блідий, як стіна, запитав він лікаря:

— Що воно значить? Чому запізно?

— Запізно на той „плястер", що я вам його записав.

— Але чому запізно?

— На те Вірхов глумливо:

— Бо за той час готова рана сама від себе загоїться.

Дефініція.

— Я прочитав таке слово, як „саботаж". Що то значить, татку?

— Гм, то, приміром, як я хочу йти вечором на карти, а мама замикає двері, ховає ключі й каже мені йти спати.

ІНФОРМАЦІЇ ПРО СОЦІЯЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зміни реєстрів соціяльного забезпечення. Робітники, котрі бажають зробити зміну в реєстрах свого конта соціяльного забезпечення на пенсії старих літ, мусять до того вжити спеціяльного формуляра, який недавно тому зладжено і розіслано до всіх 323 підвладних бюр по цілім краю.

На тих формулярах під назвою „Жадання робітника змінити реєстр (рекорд)" робітники, котрі вже мають карту з числом свого конта, мають змогу повідомити заряд про якунебудь поправку тих даних, що їх подано на оригінальних бляинкетах.

Головна ціль, для якої треба вживати тих формулярів, це зміна названа робітників та поправка дати уродження. Деякі робітниці змінили свої назвища через подружжя та бажають зробити зміну в реєстрах, щоб колись не було клопотів. Інші подали імена і назвища, під якими вони загально знані, а бажають поправити так, як записано в їх метриках; а ще інші змінили назвища при натуралізації. Багато робітників на початку подали приблизну дату свого уродження, а відтоді зробили провірку і бажають зробити відповідну поправку.

Поправлені карти числа конта будуть висилані тим, що рапортували про зміну назвища або дату уродження.

Треба теж повідомляти Заряд Соціяльного Забезпечення кожного часу, коли робітник змінює свою адресу або заняття.

Дуплікати карт числа конта. Хто згубить свою карту конта соціяльного забезпечення, може в кожнім разі дістати дуплікат з найближчого підвладного Заряду Соціяльного Забезпечення.

Донесення з усіх сторін краю вказують, що підприємці дають першенство на працю робітникам, котрі викажуться картою конта. Припускають, що це водиться тому, що приписи Федерального Скарбу накладають обовязок на працедавців діставати карту конта для такого робітника, котрий сам цього не зробить. Дотепер дуплікат карт можна було дістати тільки з Вашингтону, а тепер окружні бюра мають поручення видавати дуплікати в скорім часі, на підставі певних доказів особистости.

Жадання бенефіту одноразовою виплатою. Заряд Соціяльного Забезпечення дістає кожного дня пересічно по сімсот зголошень на виплату бенефітів соціяльного забезпечення одною ратою.

Багато робітників або членів їх родин, котрі є повноправні до таких зворотів, не зголосили своїх претенсій. Одноразові виплати бенефітів виплачують робітникам, котрі осягнули 65 року життя, якщо їх праця підлягала законам Соціяльного Забезпечення, а-бо кревним такого робітника, що помер перед 65 роком життя.

Робітник, доживши 65 року життя, не мусить покидати праці для одержання одноразової виплати бенефіту. Залишення праці є потрібне для одержування місячних виплат, котре пічнеться від 1942 року.

Частинно заняті робітники повинні мати карти соціяльного забезпечення. Студенти та інші люди, котрі працюють короткими годинами, повинні вибрати для себе карти конта соціяльного забезпечення. Коли вони виконують працю в індустрії або торговлі, вони є управнені до участи у програмі, а заробітки, які дістають, будуть записуватись на конто їх соціяльного забезпечення. Вся записана сума буде служити за основу для признання висоти пенсії старих літ, до котрої вони будуть управнені.

Фільмові знимки хоронять реєстри соціяльного забезпечення. Заряд Соціяльного Забезпечення щойно викінчив фільмування карт соціяльного забезпечення. Цю велику фотографічну працю виконано для охорони реєстрів забезпечення старих літ перед знищенням.

На двох 16-міліметрових фільмах, яких уживається до малих камер движимих образків, знято імена, назвища і числа конт поверх 37 мільонів аплікантів. Вживані висвітлюючі машини побільшують знимки майже до оригінального розміру, що заступає систему ведення аплікаційних карт. Ці аплікації зложені у 600 кабінетах і займають поверх 5,000 квадратових стіп простору. Фільми занимають місця тільки у десятьох кабінетах.

Фотографічні знимки будуть служити на випадок, якби оригінальні карти понищились. На випадок знищення оригінальних карт і фільм може заховатись негатива фільми, зложена до огнетревалих скринок, з котрої можна репродукувати ті рекорди.

ФЛІС.

В ресторані.

— Платити!

— Прошу дуже. А що ви мали?

— То вже ви повинні знати. Те, що я мав, називається у списі „заяць"...

ВІДОЗВА
ДО ОДНОСЕЛЬЧАН ПОГРЕБИСК-РИБЧИХ.

Дорогі Брати і Сестри! Звертаємося до Вас, переживаючих далеко за океаном, з проханням та рівночасно пригадуємо Вашій памяті Ваше рідне село. Як знаєте, наше село Погребиска-Рибчі, повіт Рогатин, між лісами, горами і дебрами; найближче село до нього є друге село Стратин, положене сім кільометрів далі. В теперішних часах живе нас у Погребисках-Рибчих коло 60 українських родин. Дотепер у нашім селі громадське життя було дуже слабо розвинене. Але ми побачили, що так далі бути не може і так далі без ніякого українського товариства, головно без „Просвіти" і без кооперативи, ми жити не можемо. Тому ми зійшлися ще в 1933 році і заложили собі кооперативу, а рік пізніше заложили також „Просвіту". Тепер обі ці установи, себто кооперативу і читальню „Просвіти", ми зіпхали в маленькій хаті одного господаря. Нам було дуже тісно; не було куди рушитися. Тому минулого року ми розпочали будувати свій, так званий „Кооперативний Дім". Але нині в часі великої господарської кризи нам дуже тяжко докінчити цю будову. Це просто понад наші сили. Тому ми рішили звернутися до Вас з горячим проханням помогти нам у тій справі. Ми знаємо, що Вам там також живеться не дуже легко і що мусите тяжко працювати на шматок хліба, та всетаки Вам там лекше, ніж нам тут. Ми тут тяжко працюємо і нема з того ніякої користи. Нема де сотика заробити.

Ми дуже просимо Вас віднестися прихильно до цеї нашої справи, а за це ми будемо Вам невимовно вдячні. Також просимо Вас, вразі Вашої помочі, присилати нам знимки жертводавців, або цілі комітети чи гурти, щоб ми мали їх у себе на памятку.

За комітет будови Кооперативного Дому: **Олекса Яцина, Степан Цимбалістий, Семко Цап, Микола Байда, Степан Салій, Теодор Цап, Василь Гурин, Іван Струс.**

Ми, односельчани згаданого села, що перебуваємо тепер у Байоні, Н. Дж., зійшлися в тій справі на спільні наради і вибрали комітет, котрий уже розпочав збірки на ту ціль, і вже зібрав $35. Тепер ми звертаємося отсею дорогою до всіх наших інших односельчан з проханням, щоб присилали свої жертви на руки крайового комітету, або нашого в Байоні. До нашого комітету ввійшли такі люди: **Микола Гузар**, голова; **Василь Салій**, касієр; **Іван Яцина**, секретар; **Теодор Гузар**, член. Адреса касієра: Wasyl Saliy, 86 Andrew St., Bayonne, N. J.

ДРАМАТИЧНІ ПРИГОДИ СВЯЩЕНИКА

В одному повстанському відділі в Еспанії зявився священик Хозе Артеро, який просто чудом вирятувався з Мадриду. Його оповідання про цю втечу, це немов фабула сензаційної повісти.

Тому кілька місяців один з директорів мадридського театру дав захист о. Артерові між театральною службою. Ніхто його там не пізнав, священик взагалі не виходив на вулицю, а директор приносив йому поживу сам. Однаке цей побут був получений з небезпекою і для директора театру і для священика. Треба було змінити місце побуту. І ось священик перебрався в старе лахміття, запустив бороду, надів великі окуляри і став відгравати ролю сліпого вуличного жебрака. Директор подарував йому скрипку, на якій цей сліпий жебрак грав усякі старосвітські „шлягери", вибравши собі за місце „постою" ріг одної вулиці. Із скромної милостині, яку вкидали йому до капелюха, він удержувався.

Одного дня трапився випадок, що міг мати для нього трагічні наслідки. Серед юрби, що окружала жебрака, знайшлися червоні міліціонери, які зажадали, щоб він заграв „інтернаціонал". У перший хвилині священик збентежився. Одначе скоро опанувався і почав грати, але так фальшиво, що вони кленучи втекли. Але трапилася ще гірша пригода. Одного дня недалеко сліпого жебрака впала бомба, яка багато осіб убила й ранила. І ось в о. Артера обізвався священичий обовязок. Він негайно приступив до вмираючих, уділяючи їм останньої утіхи. Це занримітив один з вояків і вже приступив до о. Артера з наміром його арештувати, та в останній хвилині вдалося йому втекти... Врешті о. Артеро виїхав з Мадриду під покришкою відвідин якогось недужого свояка у Валенсії. У Валенсії перебрався за портового носильника і підчас перенощування товару на корабель скривився на дні корабля. Коли корабель вирушив на повне море, він розповів капітанові корабля про свої драматичні переживання, і цей щиро зоопікувався священиком аж до приїзду до Марсилії. Звідси о. Артеро вже легко дістався до повстанських військ.

ХОТІЛА КУПИТИ СОБІ ЧОЛОВІКА.

У цирку в Амстердамі виступала з величезним успіхом бірманська танечниця, відтворюючи гарні танці свого рідного краю в екзотичнім костюмі. На руках, ногах і на шиї має танечниця золоті перстені, так, що справді треба дивуватися, як молода бірманка може рухатися свобідно з таким тягаром золота.

Танечниця покинула Бірму вже тому кілька літ, бо потребувала грошей, щоб собі купити чоловіка.

У Бірмі є звичай, що дівчата мусять платити батькам нареченого, коли хочуть, щоб він оженився. Танечниця залюбилася в гарнім парубку, та його родичі зажадали такої оплати, якої дівчина не могла заплатити. Дівчина з розпуки виїхала до Европи, щоб танцями заробити потрібні гроші. Виступи пішли їй дуже добре. Дуже скоро заробила навіть багато більше, ніж треба їй було на оплату нареченого. Та вона засмакувала в европейськім життї і вже закинула думку вертатися до Бірми.

Дивна історія.

Німеччина зброїться! Що іншого можна в нинішних часах робити? Під Берліном в одній фабриці дитячих візків працює робітник, який сподівається стати незадовго батьком. Отже звертається до директора і просить, чи не міг би дістати один дитячий візок.

— Візок? — каже директор. — Добре, візьміть собі всі потрібні частини і змонтуєте собі його вдома.

За який час питає директор того робітника, чи змонтував собі візок.

— Ні, пане директоре, — каже робітник — я вже пробував кілька разів і все виходить мені з того машиновий кріс.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (124)

Куля, вистрілена до Мувіра, хибила своєї цілі. Та це був знак для Мувіра, що тепер не слід зближатися до летунів. Він приказав своїм людям повернутись на узгіря. Звідтам він почав викрикувати ломаною англійською мовою до летунів, що вони є їх приятелі, а не вороги. Але тепер було пізно про це говорити, бо їх окружили кавуру зі всіх сторін.

Списи кавуру почали спадати на летунів зі всіх боків. Видно було, що вислід їх боротьби це питання кількох хвилин. Нагло один з летунів, прошитий списою, впав неживий. Щоб рятувати останього, Мувіро дав приказ нападати на кавуру. Вазіри пішли в наступ. Але велике число кавуру звернулося проти них. Його три вояки повалились нежині.

По кількох хвилях другий летун також упав, прошитий списою. Кавуру підійшли так близько, що між ними і вазірами розпочалася рукопашна боротьба. На щастя, один з вояків Мувіра, Валандо, підсунувся до літака і видобув від неживих летунів їх револьвери й амуніцію. Підступивши до Мувіра, він всунув йому один револьвер в руки. Вазірі вміли вживати пальної вброї.

В той час, коли одна частина кавуру конала від списів, або куль, інша зводила дальшу боротьбу. Здавалося, що їм усе нові сили приходять на поміч, а ряди вазірів усе рідли. Здавалося, що ця боротьба закінчиться дуже нещасливо для Мувіра і його вояків, а також для самого Тарзана, який багато надій покладав на їх поміч.